

W oparciu o uchwałę Rady Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych UJ z dn. 12 czerwca 2018 r. przedstawiam

RECENZJĘ PRACY DOKTORSKIEJ

mgr Agaty Mazurkiewicz zatytułowanej *Civil-military cooperation in changing theatre of operation*, s. 2015, Kraków 2018, promotor: prof. dr hab. Michał Chorośnicki.

Recenzowana praca jest ze wszech miar ważna i "na czasie". Podejmuje ciekawy badawczo problem omówienie oraz analizy roli NATO CIMIC w powiązaniu z jego skutecznością. Dotyczy zagadnienia o istotnym znaczeniu teoretycznym i praktycznym, przede wszystkim z uwagi na fakt, że rosnące zainteresowanie problematyką *Civil-military cooperation* jest w pełni uzasadnione. Wynika ono m. in. z potrzeby stosowania zrównoważonych działań w sytuacji konfliktów lub katastrof humanitarnych, których rozwiązania nie da się osiągnąć jedynie środkami wojskowymi. Myślę tu o działaniach polegających na koordynacji i synchronizacji aktywności wojskowej z udziałem podmiotów cywilnych. Inaczej mówiąc o łączeniu w ten sposób operacji wojskowych z sektorem cywilnym w imię dbałości o stabilizację dysfunkcyjnego społeczeństwa z zamiarem operacyjnego przestawienia go na drogę rozwoju. Jak ładnie napisano w podręczniku¹: „CIMIC nie jest samodzielnym narzędziem do wygrania wojny, ale umożliwia wszystkim współpracownikom kompleksowe podejście polegające na wygraniu pokoju”

¹ Civil – Military Cooperation Centre of Excellence. CIMIC Field Handbook, <http://cpdmz.wp.mil.pl/plik/file/Dokumenty%20normatywne/cimic-handbook.pdf>

Z uznaniem odnoszę się do umiejętności doboru i sformułowania wiodącej problematyki dysertacji w sytuacji, gdy problematyka podlegającej ocenie pracy jest bezspornie wielowątkowa i złożona. Praca jest „na temat” i co ważne brak w niej zbędnych wtrąceń z pokrewnych obszarów

Układ dysertacji jest skonstruowany logicznie i wynika ze specyfiki tematu a także – co oczywiste – z własnej subiektywnej koncepcji pracy przyjętej przez Autorkę, która postawiła sobie dodatkowe ambitne zadanie analizy „...przyczynienie się do debat naukowych na takie tematy, jak misje pokojowe, efektywność organizacyjna i rola współczesnych sił zbrojnych.” (s. 16).

Poszczególne rozdziały są wzajemnie powiązane i spójne na tyle, że dają jasny obraz wywodu, co z kolei zdecydowanie ułatwia lekturę całości.

Na konstrukcję dysertacji składa się: Wstęp, sześć rozdziałów, Zakończenie oraz obszerna Bibliografia.

Wstęp zawierający m. in. omówienie struktury pracy (s.16-17), poprzedzony został także potrzebnym wykazem stosowanych skrótów - *Abbreviations Index* i wprowadza praktycznie we wszystkie, wcale przecież niełatwe meandry opracowywanego zagadnienia, spełniając zasadnicze kryteria właściwe dla tego typu rozważań.

Należy tu zresztą dodać, iż każdy z kolejnych rozdziałów poprzedza Wstęp będący rodzajem wprowadzenia do omawianego dalej zagadnienia, wyjaśniający szereg pojęć oraz tenor i zakres trwających na ten temat dyskusji. Dobrym tego przykładem jest choćby fragment *Introduction* do Rozdziału 1, gdzie Autorka pisze m. in. : ” *The biggest difference between CIMIC and the "traditional approach" to civil-military relations lies in the definition of the relation with civilian actors. Here, the main emphasis is not on home politicians who control the military, but on the military's interactions with local authorities and national population, native to the operational area, as well as various types of organisations active in the theatre of operation.*” (s. 19).

Uważam, że ze względów metodologicznych, ale i praktycznych jest to zabieg ogromnie przydatny, zalecany m. in. przez amerykański system APA, który stosuje np. jedno z globalnych wydawnictw jakim jest Springer International Publishing Switzerland.

Lektura opracowania pozwala na stwierdzenie, że w odniesieniu do przedmiotu badań i celów badawczych, Doktorantka w sposób właściwy i wyraźny określiła sam problem badawczy ujmując go w ramy trzech bardzo interesujących, w istocie absolutnie zasadniczych pytań badawczych. Każde z nich zawiera co najmniej dwa (w sumie 8) wcale nie mniej ważne pytania pomocnicze (s.10). Pozwala to odnieść wrażenie, że w tym opracowaniu, z reguły stawia się na czele ważny problem badawczy, co jest pozytywne i tak odległe od częstego wśród młodych badaczy przyczynkarstwa i badania rzeczy atrakcyjnych, choć w istocie często pozornych.

Przechodząc do **Rozdziału 1** zauważamy, że dotyczy on prezentacji współpracy cywilno-wojskowej oraz przyczyn jej instytucjonalizacji w siłach zbrojnych na całym świecie. Omawia różne koncepcje przyjęte przez organizacje międzynarodowe. W swoim kompleksowym podejściu zawiera też przegląd stanu wiedzy na temat problemów współpracy cywilno-wojskowej.

Rozdział 2 zawiera przegląd różnych podejść do teorii ról. Przedstawia niektóre z najbardziej wpływowych perspektyw owej teorii czyniąc to w nurcie myślowym strukturalno-funkcjonalistycznym i symbolicznym interakcjonizmu, a także jego założeń.

Jak rozumiem stanowi to główną teoretyczną osnowę leżącą u podstaw badań przedstawionych w tej rozprawie, co znajduje zresztą potwierdzenia w treści Rozdziału 4.

Rozdział 3 koncentruje naszą uwagę na przeglądzie teoretycznych podejść do powiązania ról i sposobów radzenia sobie z nimi, a także perspektyw dotyczących efektywności organizacyjnej. Zawiera również zarys dwóch dominujących konceptualizacji w zakresie roli militarnej, tzn. "wojownika" i "twórcy pokoju" lub jak chcą niektórzy „rozjemcy”.

We wspomnianym już **Rozdziale 4** Autorka omawia metody badawcze wykorzystywane do gromadzenia i analizowania danych będących przedmiotem niniejszej dysertacji. Co ciekawe, nie pomija dotyczących ich ograniczeń, natomiast śmiało i zasadnie ukazuje podejmowane próby złagodzenia ich wpływu na prezentowane badania.

Jak rozumiem powyższe rozważania stanowią nie tylko rodzaj teoretycznego wprowadzenia i uzasadnienia, ale mają przekonać również do warsztatowych kompetencji Doktorantki – co według mnie – w dostateczny sposób zostało tu udokumentowane!

W ujęciu ogólnym należy stwierdzić, że ustalenia **Rozdziału 5** i **Rozdziału 6** poświęcone są analizie zgromadzonych danych i prezentacji głównych ustaleń. Zgodnie z tym Doktorantka omawia oczekiwania dotyczące roli odgrywanej przez jednostki NATO CIMIC. Czyni to przedstawiając owe wymagania-oczekiwania sformułowane zarówno na poziomie strukturalnym, jak i interakcyjnym i zestawia je z oczekiwaniami ról typowymi dla wcześniej przywołanej konceptualizacji "wojownik" i "twórca pokoju". Pozwala to stwierdzić, że tym samym realizuje zadania postawione w pierwszym i drugim pytaniu badawczym.

Natomiast sam **Rozdział 6**, stanowiący odpowiedź na trzecie pytanie badawcze, koncentruje się na identyfikacji obszarów konfliktu ról w NATO CIMIC oraz przeglądzie technik stosowanych przez członków jednostki NATO CIMIC do zarządzania i łagodzenia negatywnego wpływu niekompatybilnych oczekiwań na efektywność tychże ról.

W związku z powyższym Autorka przedstawia trzy zidentyfikowane obszary konfliktu ról w NATO CIMIC i dwa dominujące sposoby radzenia sobie z nimi przez członków jednostki CIMIC NATO. Jej uwadze nie uchodzi również sama możliwość i powaga konfliktu ról w NATO CIMIC.

W **Zakończeniu** zostały - w sposób poprawny - zebrane wnioski końcowe z przeprowadzonej przez Doktorantkę analizy zagadnienia, a co najważniejsze zawierają one także odniesienie do zawartych we **Wstępie** hipotez.

Całość kończy wzorowo uporządkowana Bibliografia mieszcząca się na 33 stronach a zawierająca najważniejsze i możliwie aktualne dokumenty i opracowania o istotnym znaczeniu dla badanej problematyki.

Należy przyznać, że mgr A. Mazurkiewicz podeszła do analizowanego zagadnienia bardzo syntetycznie i z dużym znawstwem występujących w tym zakresie problemów. Dotyczy to zarówno podstaw teoretycznych, jak i odniesień praktycznych. Stąd zamieszczone w pracy treści wyróżniają się poważną, a zarazem głęboką refleksją sumującą przeprowadzone rozważania, co jak wiadomo jest wymogiem *sine qua non* poprawnego dyskursu naukowo – badawczego.

Uważna lektura pracy upoważnia mnie do stwierdzenia, że przedstawiona do recenzji dysertacja prezentuje wysoki poziom naukowy. Mgr A. Mazurkiewicz w sprawny naukowo i redakcyjnie sposób wiąże aspekty teoretyczne i praktyczne określone w tytule jako *Civil-*

military cooperation. Umiejętność wykorzystania znacznej ilości dokumentów i opracowań z tego zakresu dowodzi Jej kompetencji w zakresie zbierania i analizy materiałów naukowych.

W całym opracowaniu trudno znaleźć tezę, z wyjątkiem może odautorskich opinii i przemyśleń, która nie byłaby poparta stosownym opracowaniem lub dokumentem. W moim odczuciu stanowi to dowód znaczącego, a co najważniejsze również skutecznego wkładu pracy.

W ujęciu syntetycznym pozytywy omawianej pracy można przedstawić następująco:

- to dojrzała, istotna próba kompleksowego ujęcia we wzajemnym powiązaniu wyznaczników, interesów, celów i instrumentów współpracy wojskowo-cywilnej na ulegającym zmianom teatrze operacyjnym;
- posiada ona głównie walor współczesny, a jej przejrzysta konstrukcja jest dostosowana do ogromu zagadnień merytorycznych (w tym praktycznych), porządkuje też rozległy materiał empiryczny;
- zawiera wnioski i oceny własne. Autorka wykazała w niej znaczną erudycję pozwalającą na formułowanie interesujących tez i hipotez naukowych służących lepszemu poznaniu wcale niełatwej problematyki;
- dzięki zastosowaniu różnych technik i metod badawczych Doktorantka udowadnia, że potrafi umiejętnie analizować źródła i literaturę przedmiotu. Ten rodzaj dokonanej analizy oraz pewna powściągliwość w formułowaniu tez i hipotez na tle literatury i dokumentów potwierdzają Jej rzetelność i wytrwałość badawczą;
- z punktu widzenia definicji, opisu, umiejętności analitycznego uchwycenia zjawisk o charakterze konstytutywnym i konsekwentnym, dysertacja posiada też znaczący walor erudycyjny i co równie ważne potwierdza walor autentycznej syntezy;
- uwagę zwraca też bardzo bogata, starannie dobrana i przygotowana baza bibliograficzna, w której Doktorantka podaje również pełne Imiona autorów, co wcale nie jest częstym przypadkiem w polskich opracowaniach tego typu.

Warto podkreślić wysoki poziom strony techniczno-redakcyjnej opracowania, bardzo dobry język angielski, którego staranna korekta pozwoliła na eliminację błędów literowych i składniowych.

Najwyższą ocenę przyznaję **Zakończeniu** recenzowanej dysertacji. Ten nieduży, w istocie 10-stronicowy fragment jest bardzo przemyślany i precyzyjny. Jego tezy są w pełni racjonalne, właściwie finalizujące cały proces badawczy, co sprowadzić można oczywiście do klasycznego udzielenia odpowiedzi na postawione we Wstępie pytania badawcze. Autorka idzie tu jednak zdecydowanie dalej, nie tylko dowodząc rzeczywistej wiedzy w zakresie podjętej problematyki, ale prezentując śmiało własne, oryginalne przemyślenia zawarte w *Effectiveness-Discussion* oraz *Recommendations and New Avenues of Inquiry*.

Praca ma charakter interdyscyplinarny, a jej z założenia politologiczny charakter został intensywnie obudowany korespondującą z tematem rozprawy problematyką z zakresu dziedzin i dyscyplin pokrewnych. W mojej ocenie mamy tu do czynienia z wartościowym rezultatem wysiłków zmierzających do przybliżenia nam ważnych rozwiązań i instrumentów oraz praktycznych dokonań, które trudno byłoby uznać za nadmiernie uprzywilejowane w polskim piśmiennictwie politologicznym. Jestem też pod wrażeniem kompleksowości analizy bazującej nie tylko na przywołaniu dużej ilości dokumentów, ale ich wnikliwej interpretacji z punktu widzenia tematu pracy, co może czynić ją swoistym rodzajem bibliograficznego przewodnika w zakresie badanej problematyki.

Trafność zestawu argumentacyjnego przyjętego przez mgr A. Mazurkiewicz oraz zastosowany sposób narracji okazały się nie tylko interesujące, ale i przekonujące. Tym bardziej, że omawiana problematyka ma w osobie Autorki bystrą, uważną, ale zarazem życzliwą obserwatorkę i analityczkę. Odnoszę również wrażenie, a czynię to z wyraźnym uznaniem, że walor naukowości tych badań został w pewnym stopniu wzmocniony przez Pana Profesora – Promotora rozprawy, który udzielił Doktorantce wyczuwalnego w pracy, merytorycznego wsparcia. W tym przypadku umiejętność korzystania ze wskazówek Mistrza potwierdza jedynie zdolność i przygotowanie do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Dysertacja ta powstała bowiem nie tylko jako wynik zaangażowania i pracowitości Autorki, ale również, a może przede wszystkim w łączności z bieżącymi ustaleniami nauki światowej z zakresu podjętej problematyki. A to ostatnie, absolutnie nie należy do zjawisk powszechnych.

W moim odczuciu na podkreślenie zasługuje fakt, że rozprawa rzeczywiście wnosi do nauki wartość dodaną, interesująco przedstawioną i uzasadnioną, a ponadto stanowi dobry przykład umiejętności odnajdywania tego co ważne w całym *spectrum* zagadnień, co do których trudno mówić o powszechnie istniejącej zgodzie

Jestem przekonany, że omówione w niej zjawiska i procesy oraz wnioski płynące z przeprowadzonych badań winny stanowić przedmiot szczególnego zainteresowania właściwych instytucji i służb. Tym bardziej, że w związku z procesem globalnej transformacji ma to i mieć będzie coraz bardziej istotne, przyszłościowe znaczenie dla nas wszystkich i to bez względu na role jakie społecznie pełniemy.

KONKLUZJA:

Przedłożona przez Panią mgr Agatę Mazurkiewicz dysertacja *Civil-military cooperation in changing theatre of operation*, ma charakter interdyscyplinarnego studium politologicznego. Pomimo złożoności i skomplikowanego z punktu widzenia praktyki charakteru podjętego zagadnienia oraz związanych z nimi, a w rozprawie przezwyciężonych trudności warsztatowych, zagadnienie badawcze zostało przedstawione w sposób nader czytelny. Zawiera istotne wnioski i oceny własne. Jest to praca oryginalna, autorska i warsztatowo solidna. Tym samym spełnia wszystkie cechy wartościowej i aktualnej rozprawy doktorskiej.

Autorka wykazała w pracy dobre przygotowanie merytoryczne i metodologiczne pozwalające na formułowanie interesujących tez i hipotez naukowych.

Przedstawiona mi do recenzji dysertacja Pani mgr A. Mazurkiewicz zatytułowana *Civil-military cooperation in changing theatre of operation*, str. 2015, Kraków 2018 odpowiada wymogom stawianym rozprawom doktorskim. W związku z powyższym, w oparciu o zapisy *Ustawy z dnia 18 marca 2011 roku o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011, nr 84, poz.455)* wnioskuję by rozprawa ta poddana została dalszej procedurze w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego, ustawowo przewidzianej w przewodzie doktorskim.

Kielce 09.08.2018